

İÇİNDEKİLER

MELOMAN	7
KULAK	9
I Hayatı Dinlemeye Dair	9
II Herşeyi Duymaya Dair	20
III Laylay Lom'u İşıtmeye Dair	31
IV Çın	41
GESUALDO	43
I. Archicembalo	43
II. Kolophônia	49
III. Staccato versus Legato	54
IV. Meta-Tema	59
ARADA	62
FALTAŞLARI	66
Kuş Dili	66
Lohengrin, 1997	69
Skriyabin ve Ateş	70
Messiaen	72
Stravinsky İçin I	73
Stravinsky İçin II	76
Stravinsky İçin III	78
Schönberg versus Stravinsky	80
Müzik'te Kopuş ve Süreklilik	84
Ses ve Uzam: Dört Beste	87
Bir Kara Opera: "60° Paralel"	90
Usmanbaş'ın Kareleri	92
Hölderlin'in Hortlağı	93
XXI. Yüzyılın Müziğı İçin İki Uç	95
Yüz Yaşında Bir Skandal: Bahar Âyini	98
Kulakta Tıkaç Müzik Dinlemeye Dair	102
Ben Aslında Şiir, Müzik Sevmem	105
Hangi Şiir, Hangi Ezgi?	107
Sancı ve Üslûp	110
"YAĞMUR"un ARKASINDAN KONUŞMAK	113
DOĞUYA VE BATIYA YOL HARİTALARI	118
Müzik Tarihi İçin Kerterizler	118

İÇBÜKEYLER'den	122
Bach İçin	122
Mahler İçin	123
Müziğe Kapalılık	123
BMIC	126
Bestecilerim	128
Şarkı	129
Bitmemiş	130
Boulez!	132
Schumann	133
Başka Bir Kalın Damar	134
Öğrenmeye Dair	135
Satie	137
Başka Bir Damara Dair II	138
Kapalılık, Bis.....	139
Biribirini Dinlemeye Dair	141
Yapıştırıcı Güç	142
ÇALMAYA DAİR	144
Çalan Gövde	144
SİR'dan	149
SES, HARF, İMGE	154
İlhan Usmanbaş'la Düet	154
MALLARMÉ ve MÜZİK	182
İlhan Usmanbaş - Enis Batur Diyalogu	182
VARİA	202
1970 Yılı'nın En Büyük Aşaması / Led Zeppelin	202
Portre: Steve Winwood	204
"Berlin Duvarı 90", Pink Floyd ve Woodstock	205
Lennon	208
Blond Am-Bi-Ti-On	209
Arabesk	211
Compact Disc	213
İstanbul Avrupa Korusu: Amatörlüğün Utkusu	215
Acil Star Sistemi	217
George Harrison'a	219
Müzik İçin	221
Ortadoğu Yazıları Türk Musikisi İçin Not	223
Metem ve Ender Sarpınar	229
İsim Dizini	231

MELOMAN

1992 yılının kışı başladığında, Ihlamur yolundaki Gün Apartmanının ikinci katındaki 5 numaralı dairenin kapısına kılkuyruk, bakımsız bir sokak köpeği dayandı.

Apartmanın dış kapısı yalnızca geceleri kapalı tutuluyordu, dolayısıyla kolaycana içeri giriyordu köpek, 5 numaranın paspasının üzerine çörekleniyor, hiç ses çıkarmadan orada yatıyordu.

5 numarada yaşayan Ayşegül hanım iyi-kötü tanınmış bir piyanistti. Tek başına yaşamayı seçmiş; hayatına işinin, tutkusunun yön vermesine izin vermişti. Sabahtan akşama temrin yapar, konseri varsa birkaç ay öncesinden repertuarındaki parçalar üzerinde yoğunlaşırdı. Bereket, üst kat ve alt komşuları uygar, müziksever insanlardı; her apartmanda anlayışla karşılanacak bir durum değildi onunkisi.

Köpeği paspasının üzerinde ilk gördüğü gün biraz korkmuştu Ayşegül hanım. Hayvanları severdi, hatta, belki de hayat tarzı nedeniyle onları insanlardan daha sevgiye lâyık gördüğü için bir parça utanç da duyardı. Gene de, oldukça pis, hastalıklı denilebilecek ölçüde zayıf bu hayvan önce onu ürkütmüştü.

Zamanla herkes alıştı köpeğe. Arasına, dışarıdan gelenlerden çekenler çıkıyordu gerçi, ama çok kısa bir süre içinde zararsız olduğunu seziyor, paspasın üzerinden kıpırdamaksızın onlara bakan bu sessiz hayvanın gözlerindeki hüznün ışığı içeriden gelen piyano sesiyle birleşince konuklarda acıma duygusu bütün endişeleri bastıracak biçimde kabarıyordu.

İki yıl geçti aradan. Ayşegül hanımın kapı komşusu fotoğrafçı Nezir bey, üstüste birkaç gün köpeği göremeyince bodruma inip konuyu kapıcıya açtı. Adamcağız köpeğin ortadan kaybolduğunu henüz farketmemişti; bir süre sesiz kaldıktan sonra “şu olabilir” dedi: “Ayşegül hanım hastaneye kaldırıldı ya, ondan uzaklaşmış olabilir belki.” Nezir beyin bu durumdan da haberi olmamıştı, şaşkınlıkla Ayşegül hanımın durumu hakkında peşpeşe sorular sordu kapıcıya.

Ani bir kanama sözkonusu olmuştu, hastaneye apar topar gelip yaşlı teyzesi götürmüştü, durum ciddî görünüyordu.

Ayşegül hanım iki ay daha kaldı hastanede, sonra da öldü. Bir süre içinde hiç görünmedi köpek.

Ayşegül hanımın ölümünü izleyen yaz aylarında Nezir bey, ünlü kemancımız Neyyire Akyol'un fotoğraflarını çekmesi için yabancı bir ajanstan öneri aldı. Neyyire hanımı telefonla aradı, iki turne arası için bir randevu kopardı ve Hüsrev Gerede caddesinin başındaki Erbil Apartmanına gitti. En üst katta asansörden indiğinde paspasın üzerinde yatan koyu lekeyi hemen farkettti.

*

Bu kıpkısa öykü, benim otoportrem sayılsın isterim: Hayatımda dinlemenin önemli yeri oldu. Buna karşılık, müzik alanında kesinkes uzmanlık taslamadığım bilinmeli: Yazdıklarım, ilgi ve merak duyarak seslere kulak kesilmiş bir edebiyat adamının deneyimlerine dayanıyor.

*Kuş Dili'*ne 18 yaşının toyluk yazılarından biriki örnek aldıysam, nedeni, kuşağımın pek çok temsilcisi gibi yolda popüler ezgilerin 1960 sonrası doğurduğu atmosferden etkilendiğim için: Bizler Jimi Hendrix ile Anton Webern'e iki ucunda yer vermiş bir ufku hayatımıza geçirmiştik. Kitabım, dolayısıyla, tutkulu bir amatörün serüveninden farklı türden izler taşıyor.

Çocukluk döneminde iki yıl boyunca müzik dersleri almamı sağlayan aileme; genç yaşta tanışma olanağı bulduğum İlhan Usmanbaş ve Ertuğrul Oğuz Fırat gibi ustalarla sürüp giden ilişkilerime; Mete Sakpınar, Tolga Tüzün, Hüseyin Sermet, Mehmet Nemutlu ve Sedat Anar ile ortak çalışma ve işbirliklerimizden öğrendiklerime; NTV Radyo'da 200 haftayı aşkın bir süre gerçekleştirdiğim müzik eksenli izlenceler üzerinden gelişen diyaloglara borçluyum.

Onlara, şimdi, *Kuş Dili'*ni özenle yayına hazırlayan Işık ve Ferruh Genç'er'i ekliyorum.

Eylül 2024, İstanbul